

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาพฤติกรรมการควบคุมลูกน้ำยุงลายและป้องกันโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการควบคุมลูกน้ำยุงลาย โดยหมู่บ้านทดลองได้แก่ บ้านหนองผักเทียม อำเภอเนินดม อำเภอ จังหวัดสกลนคร ศึกษาในระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 กลุ่มตัวอย่างเป็นแกนนำชุมชนจากทุกครัวเรือน จำนวน 127 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 66 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 61 คน ก่อนทดลองทำการสัมภาษณ์ข้อมูลด้านพฤติกรรมและสำรวจลูกน้ำยุงลายในทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการมีส่วนร่วมโดยการอบรมและฝึกปฏิบัติโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 2 วัน วิเคราะห์ปัญหาโรคไข้เลือดออกของหมู่บ้าน วางแผนการแก้ไข ดำเนินกิจกรรมและประเมินผล ส่วนในกลุ่มควบคุมไม่ได้รับกิจกรรมแทรกแซงดังกล่าว ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมของแกนนำชุมชนภายในกลุ่มเดียวกัน ก่อนทดลองและหลังทดลอง ด้วยสถิติ Paired t-test เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมของแกนนำชุมชนระหว่างกลุ่ม ก่อนทดลองและหลังทดลอง ด้วยสถิติ Independent t-test วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายด้วยสถิติ t-test และ Chi-square test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า หลังทดลองแกนนำชุมชนในหมู่บ้านทดลองมีพฤติกรรมในการควบคุมลูกน้ำยุงลาย และป้องกันโรคไข้เลือดออกสูงกว่าก่อนทดลอง และมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการควบคุมลูกน้ำยุงลาย สูงกว่าก่อนทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) หลังทดลองค่าความชุกดัชนีความชุกลูกน้ำยุงลาย (HI, CI, และ BI.) ในหมู่บ้านทดลองลดลง และลดลงมากกว่าหมู่บ้านควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการควบคุมลูกน้ำยุงลายและป้องกันไข้เลือดออก รวมทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการควบคุมลูกน้ำยุงลายของแกนนำชุมชนในทางที่ดีขึ้น

Abstract

TE139651

This quasi-experimental research aimed to study larvae control and Dengue Hemorrhagic Fever prevention behavior and community participation in *Aedes Aegypti* larvae control. The study was conducted in Ban Nong Pak Teim, Nong Pling Sub-district, Nikhom Nam-Oon District, and Sakonnakhon Province in August and October 2002. The sample was 127 community key persons from each family. The samples were divided into 2 groups; 66 persons were in the experimental group whereas 61 were in control group. Both groups were interviewed on behavior and a larvae-survey was also conducted in both groups as a pretest before an intervention. The experimental group received a 2-days community participation development program including training and practices on community participation techniques, Dengue Hemorrhagic Fever problem analysis, planning in order to solve the problem, intervention and evaluation. The control group did not receive any treatment or intervention. The post test for larvae control and Dengue Hemorrhagic Fever prevention behavior and community participation in *Aedes Aegypti* larvae control were evaluated in both group and compared both in the same groups using paired t-test and different groups by independent t-test. T-test and Chi-square test was applied to compared larvae index at 0.05 level of significance.

The results revealed that after the experiment, the experimental group gained significantly better behaviors on larvae control and prevention of Dengue Hemorrhagic Fever and had better community participation in larvae control ($p\text{-value} < 0.05$). *Aedes Aegypti* larva in the experimental group was also higher than the control group. The House Index, Container Index and Breteau Index of the experimental group were significantly lower than those of the control group ($p\text{-value} < 0.05$)

The study showed that this community participation development program had contributed to better larvae control and Dengue Hemorrhagic Fever prevention behavior and community participation in *Aedes Aegypti* larvae control.